

PERO MIHALJEVIĆ*

Prostitucija u Republici Hrvatskoj – statistički pokazatelji, specifičnosti i trendovi

Sažetak

Prikupljanjem i obradom službenih podataka Ministarstva unutarnjih poslova i Državnog zavoda za statistiku od 2009. do 2020. u odnosu na kaznena djela i prekršaje u vezi prostitucije došlo je do određenih saznanja koja upućuju na specifičnosti i trendove prostitucije u Republici Hrvatskoj (barem onog dijela koji nije u sferi tamne brojke, koja je prema nekim saznanjima u ovom području jako izražena). Kako je mnogo saznanja i zaključaka podudarno s onima iz istraživanja provedenog u sklopu doktorske disertacije autora, nerijetko se u radu na nju i usmjerava za više podataka. Analizom prikupljenih podataka identificirane su i opisane osobe koje čine kaznena djela i prekršaje u vezi prostitucije, osobe oštećene tim djelima, kao i njihova teritorijalna distribucija te druge relevantne specifičnosti fenomena prostitucije u Hrvatskoj.

***Ključne riječi:** prostitucija, policijske evidencije, evidencije sudova, trendovi, posebnosti.*

1. UVOD

Prostitucija je posljednjih desetljeća izašla iz „nevidljivosti“ i postala sve aktualnija tema uslijed nekoliko važnih čimbenika, ponajprije rastuće komercijalizacije seksualnih usluga, utjecaja interesnih grupacija, problema HIV-a/AIDS-a, trgovanja ljudima u svrhu seksualne eksploatacije, migracija, prostitucije djece i mladih, dok je pažnja usmjerena na položaj prostitutki i adekvatnost postojećih oblika regulacije². Ono što bi se kao tekovina modernog doba moglo istaknuti pozitivnim jest zajednički stav društva u protivljenju prisilnoj prostituciji (i iskorištavanju osoba uključenih u prostituciju), kao i zalaganje za primjerenu zdravstvenu

---

* dr. sc. Pero Mihaljević, Zagreb, p_mihaljevic@yahoo.com.

² Više u Bullough i L. Bullough 1996; Farley i Barkan 1998; Nussbaum 1999; Farley 2004; Outshoorn 2005; Agustin 2008; Matthews 2008; Della Giusta 2010; Kelly i sur. 2010.; McCarthy i sur., 2012.; Peršak i sur. 2014.

skrb i pomoć osobama koje su ipak završile u prostituciji³. Tako je i Europski parlament 2014. usvojio neobvezujuću rezoluciju u kojoj je naglašeno da je prostitucija narušavanje ljudskog digniteta i ljudskih prava, bez obzira na to je li riječ o prisilnoj ili dobrovoljnoj te bi trebalo smanjiti potražnju za takvim uslugama sankcionirajući klijenta, a ne prostitutke⁴. U konačnici, kao što je slučaj s većinom zanimanja, prilikom ulaska osoba u prostituciju uključeni su mnogi čimbenici, a jedna od najjačih sila koja žene drži u „seksualnoj industriji“ jest to što je gotovo nemoguće prijeći u drugu vrstu posla kad se dozna da su se bavile pružanjem seksualnih usluga⁵.

Kako bi se stekao opći dojam o fenomenu prostitucije, svakako treba spomenuti sveobuhvatno izvješće koje je 2012. objavila Fondation Scelles⁶, prema kojemu prostitucija ima globalnu dimenziju, a uključuje oko 40 – 42 milijuna ljudi diljem svijeta⁷. U istom kontekstu, od 2014. Državni zavod za statistiku (DZS) počeo je primjenjivati ESA 2010 metodologiju pri izračunu godišnje bruto državne proizvodnje, pa su tako u izvješće uvršteni procijenjeni iznosi udjela koji čine ilegalne aktivnosti, među ostalim i prostitucija. Prema novoj metodologiji iskazani udio koji čini prostitucija za 2012. procijenjen je na oko 850 milijuna kuna⁸.

Pregledom izvješća Ministarstva unutarnjih poslova (MUP) po godinama za kaznena djela povezana s prostitucijom od 2009. do 2020., i prosječni broj prijavljenih kaznenih djela (86), kao i prosječan broj prijavljenih prekršaja (32) od 2010. do 2020.⁹, stvara se dojam kako je fenomen prostitucije zapravo iznimno rijetka pojava u RH, odnosno upućuje na možebitno vrlo visoku tamnu brojku. No samo medijsko praćenje i izvještavanje o prostituciji skreće pozornost na to da je fenomen puno dinamičniji i da statistički podaci ne otkrivaju stvarno stanje. Na tu je temu provedeno istraživanje u sklopu izrade doktorske disertacije autora, gdje se upotrebom statističke i deskriptivne metode obrade prikupljenih podataka (kao i intervju s glavnim akterima) došlo do saznanja o nekim općim određenostima te zakonitostima promatranog fenomena prostitucije za razdoblje od 2000. do 2018. godine. Na jednak su način u radu prikupljeni i obrađeni te analizirani podaci prikupljeni od MUP-a od 2009. do 2020., odnosno korišteni su podaci o broju prijavljenih – oštećenih osoba, kaznenih djela

³ Više u istraživanju provedenom u sklopu doktorske disertacije autora naziva „Kriminološka i kaznenopravna analiza prostitucije u Hrvatskoj“, koja je obranjena na Pravnom fakultetu u Zagrebu 16. 2. 2021. pod vodstvom mentorice prof. dr. sc. Anna-Marije Getoš Kalac.

⁴ Također su pozvali države članice da pronađu strategiju kojom će omogućiti ženama izlazak iz svijeta prostitucije te pronalazak novih način ostvarivanja prihoda. European Parliament 2014.

⁵ Hope Ditmore, M. 2006, XXX.

⁶ Udruženje praktičara i znanstvenika raznih disciplina koji se bave ženskim pravima, pitanjima ravnopravnosti žena i muškaraca te nasiljem nad ženama. Više u Charpenel i sur., 2012.

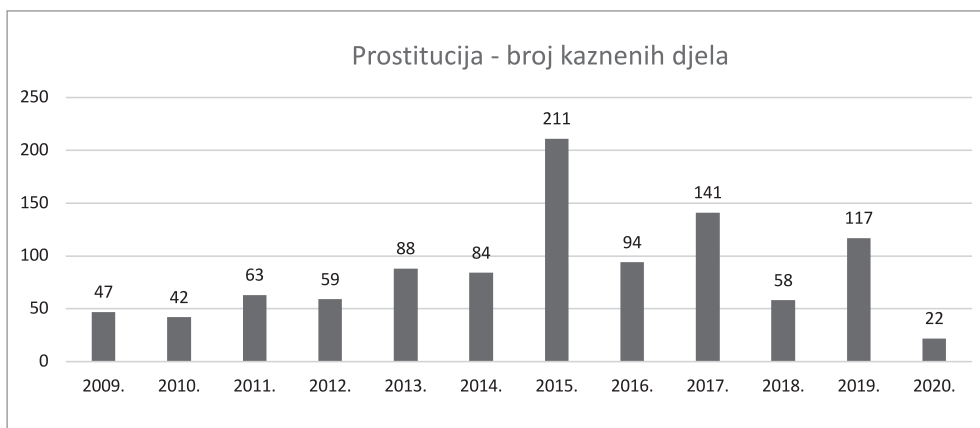
⁷ Tako se u izvješću za 2012. navodi kako je 90% osoba koje se bave prostitucijom ovisno o svodniku, a njih 75% je između 13 i 25 godina (Schulze i sur., 2014:6).

⁸ Europski sustav nacionalnih i regionalnih računa (ESA) odnosi se na harmoniziranu metodologiju koja se obavezno koristi u proizvodnji podataka o nacionalnim računima u Europskoj uniji. Priopćenja DZS-a 2014. i 2015., dostupno na www.dsz.hr.

⁹ Statistika MUP-a i Bilteni o sigurnosti cestovnog prometa 2021., dostupno na www.mup.gov.hr.

i prekršaja u Republici Hrvatskoj u svezi s prostitucijom, po članku 178., 195., 157. i 162. Kaznenog zakona (NN 110/97., 27/98., 50/00., 129/00., 51/01., 111/03., 190/03., 105/04., 84/05., 71/06., 110/07., 152/08., 57/11., 143/12.; 125/11., 144/12., 56/15., 61/15., 101/17., 118/18., 126/19., 84/21.) te članku 7. i 12. Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira (NN 5/90., 30/90., 47/90., 29/94.) od 2010. do 2020. (podaci iz policijskih tzv. krim. obrazaca o kaznenom djelu i počinitelju te žrtvi s podacima o mjestu počinjenja, dobi, spolu i drugim relevantnim podacima). Također su prikupljeni podaci DZS-a za razdoblje od 2009. do 2020. o pravomoćnim kaznenim i prekršajnim presudama (punoljetnih počinitelja) istovrsnih djela povezanih s prostitucijom, izrečenim kaznama i drugim pojedinostima iz statističkih obrazaca, kao i prekršaja od 2010. do 2020. godine.

2. KAZNENE EVIDENCIJE MINISTARSTVA UNUTARNJIH POSLOVA^{10,11}

Grafikon 1: Broj kaznenih djela za koja su podnesene kaznene prijave u odnosu na prostituciju u razdoblju od 2009. do 2020.

Deskriptivnom metodom, tumačeći prikupljene podatke od 2009. do 2020., proizlazi srednja vrijednost od 86 prijavljenih kaznenih djela po godini, ako se uzme prosjek prikazanih godina (12) i broja prijavljenih kaznenih djela (1026). Sam podatak ne govori puno o prostituciji,

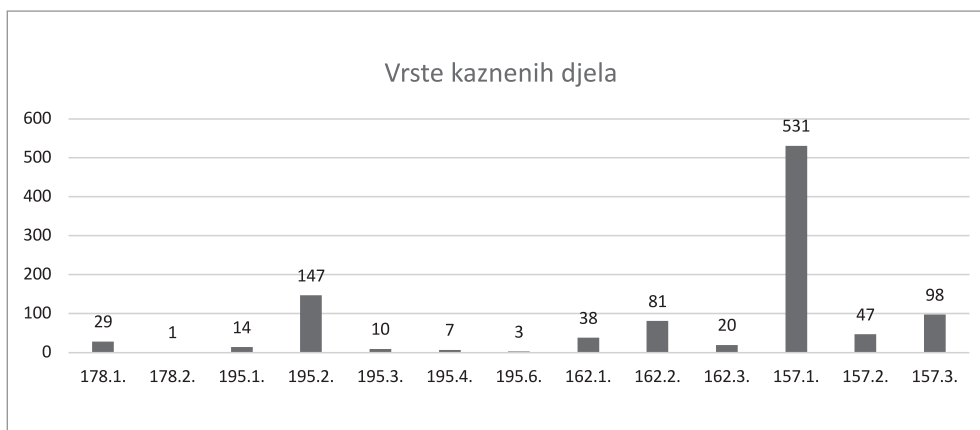
¹⁰ Kako su podaci za istraživanje od MUP-a pribavljani tijekom 2015. i 2021., u drugom navratu nakon stupanja na snagu i primjene Opće uredbe o zaštiti podataka (GDPR, EU 2016/679) kojom se reguliraju zaštita podataka i privatnost osoba, pribavljani podaci za razdoblje 2015. – 2020. znatno su reducirani. Osim toga, dostavljeni podaci za potrebe rada i oni objavljeni na stranicama MUP-a imaju određena odstupanja (vjerojatno nastala uslijed službene obrade, interpretacije i uređivanja podataka za službenu objavu na mrežnim stranicama ministarstva).

¹¹ U Kaznenom zakonu iz 1997., u odnosu na inkriminiranje prostitucije, bila su propisana kaznena djela Međunarodna prostitucija u članku 178. i Podvođenje u članku 195. U Kaznenom zakonu iz 2011. (primjena od 2013.), prostitucija je inkriminirana kao istoimeno kazneno djelo Prostitucija u članku 157. KZ-a te je statistički obrađeno i kazneno djelo Podvođenje djeteta iz čl. 162. (iako je u radu fokus na kaznenim djelima koja predstavljaju prostituciju u kontekstu organiziranja i bavljenja prostitucijom te podvođenja punoljetnih osoba).

no gledajući statistiku počinjenja drugih kaznenih djela, prostitucija se svrstava u ponašanja koja zauzimaju donji dio ljestvice kaznenih djela, iako je opći dojam, prateći medijsku eksponiranost takvih slučajeva, potpuno drugačiji. Gledajući oscilacije tijekom razmatranog razdoblja (min. 22 – maks. 211), iz dostupnih podataka ne može se iščitati razlog tome s obzirom na to da nije bilo veće promjene zakonske regulative u odnosu na inkriminirana ponašanja (osim ukidanja oglašavanja prostitucije), niti je poznato kako je u istome razdoblju bilo ciljanoga pojačanog postupanja prema fenomenu prostitucije.

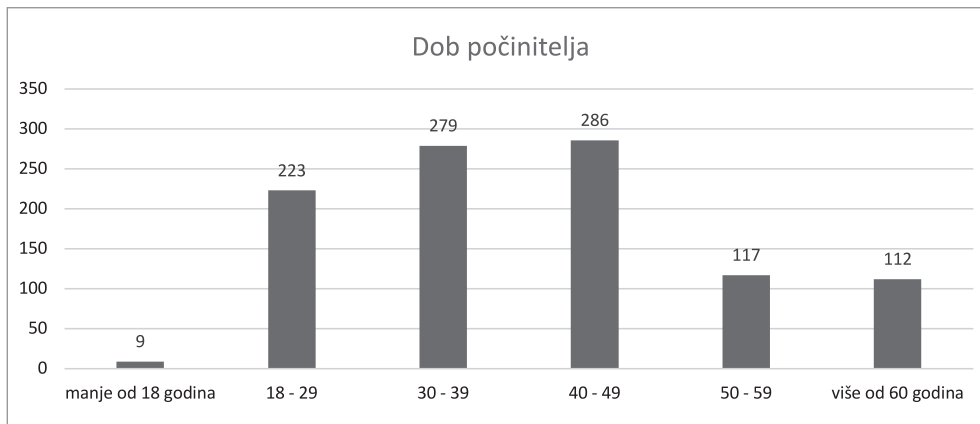
Za to se vrijeme u stručnoj i nestručnoj javnosti uvriježila brojka od sedam do osam tisuća osoba koje se povremeno ili trajno bave prostitucijom¹², pa se nameće zaključak o velikoj tamnoj brojci u odnosu na navedena evidentirana inkriminirana ponašanja (kao i o skromnoj otkrivačkoj djelatnosti policije). Pritom treba imati na umu da su stručne i javne procjene o broju prostitutki prilično slobodno postavljene.

Uzevši u obzir kaznena djela i počinitelje, važan je element i recidivizam (kao i to kako policija evidentira kaznena djela), zbog čega je potrebno istaknuti neopravdanu, iako uobičajenu, percepciju o jednakom broju počinitelja kao i samih kaznenih djela, što bi u konkretno promatranom razdoblju od 2009. do 2020. iznosilo 1026 kaznenih djela, a time i njihovih počinitelja. Analizom datuma rođenja počinitelja uočeno je da je zapravo riječ o 319 identiteta, tj. prijavljenih osoba, iz čega proizlazi da je velik broj počinitelja počinio više kaznenih djela iz domene prostitucije (kako u sklopu istog kaznenog događaja, tako i u promatranom razdoblju), kao i da je u znatnom broju slučajeva riječ o recidivizmu počinitelja (ukupno je takvih slučajeva 40% ili 128 osoba).

Grafikon 2: Vrste kaznenih djela i kvalifikacije u odnosu na prostituciju od 2009. do 2020.

¹² Vidi Lovrinčević i sur., 2015.; Jursić, 2016, „Imamo 7000 prostitutki i 100.000 klijenata, a kažnjavaju se samo žene“, *Večernji list*, 21. 9. 2016.

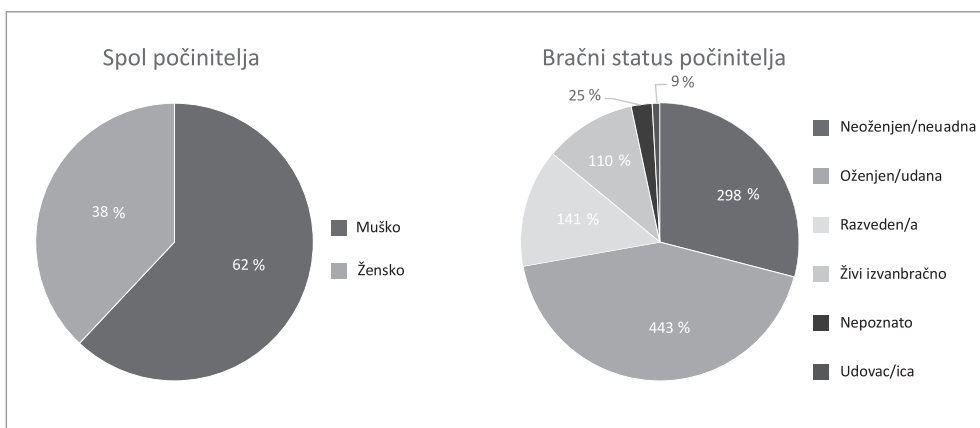

Grafikon 3: Dob počinitelja kaznenih djela u odnosu na prostituciju od 2009. do 2020.

Iz grafikona 2. i 11. iščitava se kako najviše prijavljenih kaznenih djela čine slučajevi prostitucije/podvođenja punoljetnih ženskih osoba bez uporabe sile prijetnje ili obmane (ukupno 51,8%).

Osim toga, iako u ukupnom broju prijavljenih kaznenih djela udio počinjenih kaznenih djela na štetu djece (i maloljetnika) čini 15%, a riječ je o najranjivijoj društvenoj skupini, svakako bi to trebalo biti dobar pokazatelj u kojem bi smjeru trebali ići dodatni institucionalni naponi (kako u pogledu edukacije i prevencije, tako i posebnosti prilikom postupanja).

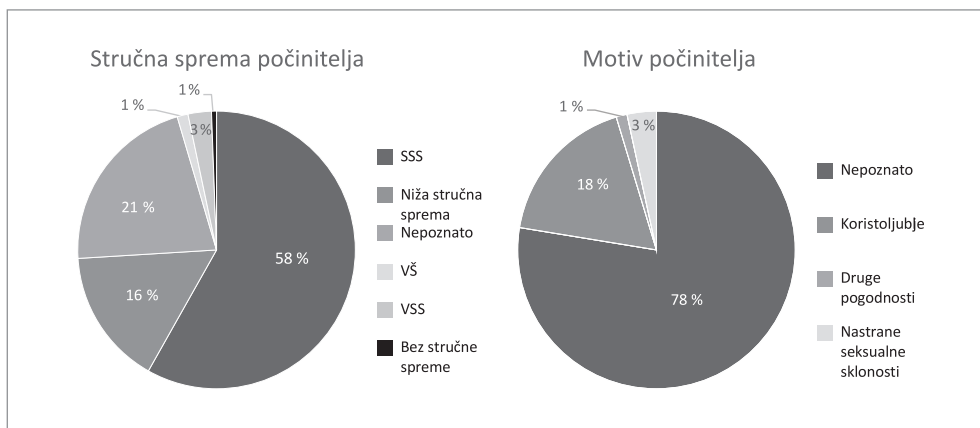
Analizirajući prikupljene podatke (grafikon 3.) došlo se do zaključka kako su počinitelji evidentiranih kaznenih djela u vezi prostitucije dominantno u rasponu od 30 do 49 godina (više od 55%).

Grafikoni 4. i 5: Spol i bračni status počinitelja kaznenih djela u odnosu na prostituciju od 2009. do 2020.

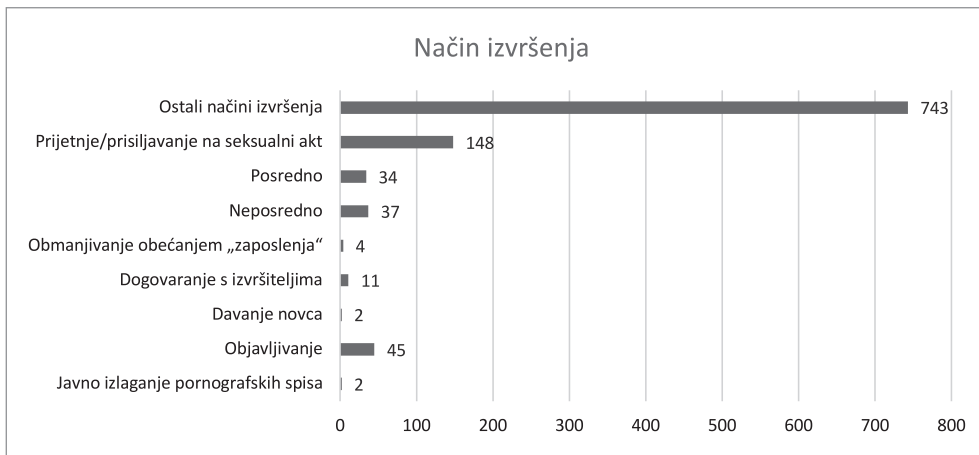
Prethodno prikazani podaci (grafikon 4.) upućuju na znatnu mušku prevalenciju među prijavljenim kaznenim djelima i počiniteljima (62%), čime se prati trend češćega muškog počinjenja kaznenih djela. No svakako je zanimljivo kako je udio počinitelja ženskog spola ipak velik (38%), pogotovo u kontekstu muške dominacije u sferi seksualnih delikata i delikata povezanih sa seksualnim iskorištavanjem drugih osoba.

Analizom podataka o bračnom statusu i obrazovanju, odnosno stručnoj spremi počinitelja (grafikoni 5. i 6.), proizlazi da više od polovice živi u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici (54%) te da su uglavnom srednje i niže stručne spreme (74%).

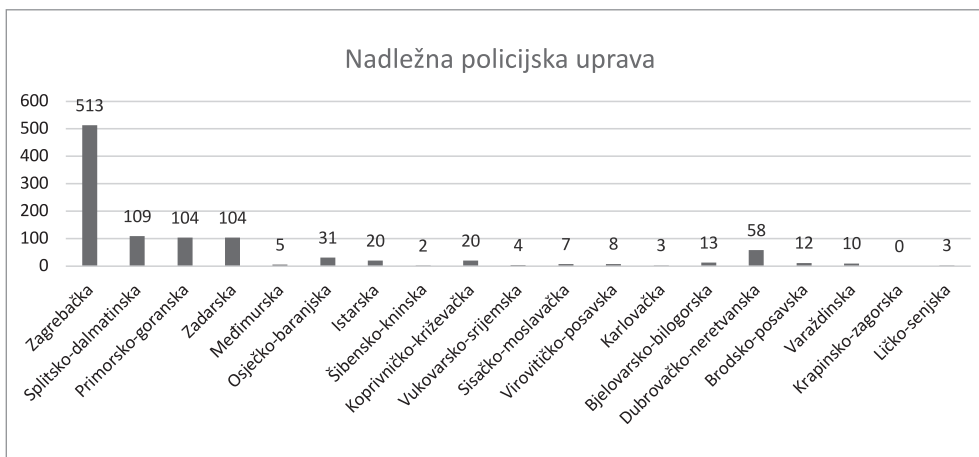

Grafikoni 6. i 7: Stručna sprema i motiv počinitelja kaznenih djela u odnosu na prostituciju od 2009. do 2020.

Osnovni navedeni motiv počinjenja te vrste kaznenih djela jest koristoljublje, pri čemu činjenica da u 78% slučajeva motiv nije utvrđen, upućuje na indiferentnost policijskih službenika prilikom ispunjavanja obrasca (grafikon 7.). Navedena indiferentnost nije specifična za promatrane oblike kažnjivog ponašanja, nego reflektira opću indiferentnost/nevoljkost policijskih službenika u odnosu na ispunjavanje statističkih obrazaca. No izvjesno je da je i u nepoznatim slučajevima stjecanje materijalne koristi glavni motiv s obzirom na narav i vrstu kaznenog djela. Iako je među iznesenim načinima izvršenja (grafikon 8.) najzastupljenije prisiljavanje (i prijetnje) na seksualne aktivnosti (14,4%), ostali načini izvršenja čine većinu (72,4%), pri čemu je izvjesno da je riječ također o navedenoj indiferentnosti policijskih službenika pri ispunjavanju krim. obrazaca.

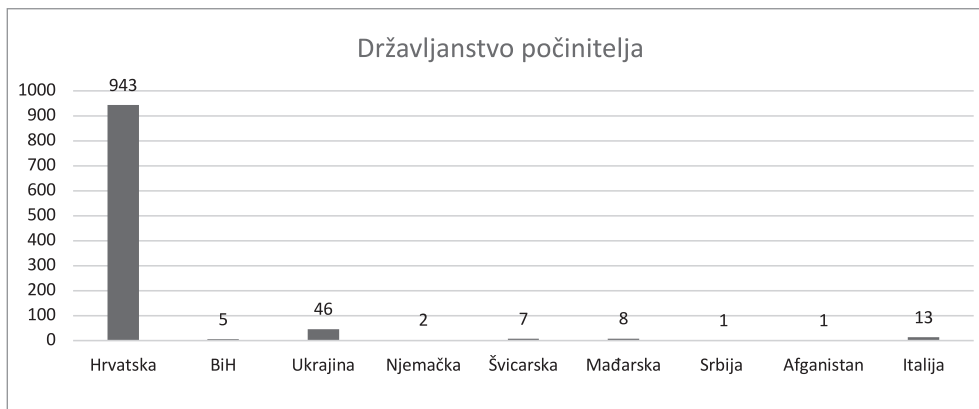

Grafikon 8: Način izvršenja kaznenih djela u odnosu na prostituciju od 2009. do 2020.

Grafikon 9: Nadležna policijska uprava prema mjestu počinjenja kaznenih djela u odnosu na prostituciju od 2009. do 2020.

Iz prethodnoga grafikona 9. razvidno je da se većina kaznenih djela u vezi prostitucije (80,8%) događa u četiri županije (Zagrebačka, Splitsko-dalmatinska, Primorsko-goranska i Zadarska), što je i razumljivo s obzirom na gospodarsku i turističku aktivnost te veliku frekvenciju ljudi u tim sredinama.

Grafikon 10: Državljanstvo počinitelja kaznenih djela u odnosu na prostituciju od 2009. do 2020.

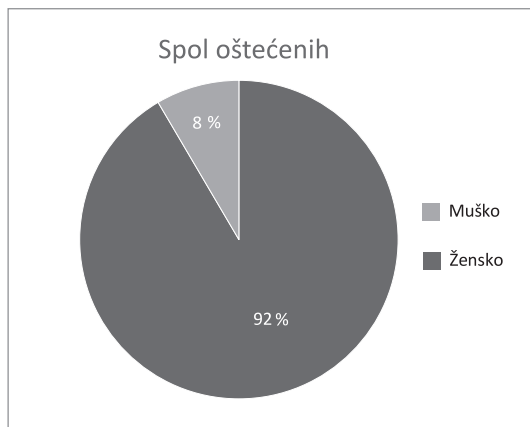
U odnosu na državljanstvo razvidno je da gotovo svi počinitelji imaju hrvatsko državljanstvo (91,91%), stoga bi se moglo zaključiti kako je zastupljenost međunarodnih kriminalnih skupina u kontekstu ove vrste kriminala niska.

Gledajući evidentirane oštećene osobe kaznenim djelima prostitucije, potrebno je istaknuti da je uglavnom riječ o osobama koje su podvođene, odnosno koje se prostituiraju. One se uglavnom prekršajno ne progone u kaznenim spisima gdje se javljaju kao svjedoci, tj. oštećene osobe, čime se „osigurava“ njihova kooperativnost za daljnji postupak.¹³ Potrebno je također naglasiti da je u analiziranom razdoblju od 2009. do 2020. evidentirana ukupno 791 oštećena osoba¹⁴, tj. toliko ih je evidentirano kao prostituiranih, dok se zbog zaštite nisu mogli dobiti osobni podaci iz kojih bi se mogao iščitati točan broj osoba, što je važan podatak prilikom eventualne procjene o broju osoba koje se time bave (zbog nedostatka identiteta nije moguće utvrditi stvaran broj evidentiranih osoba, no zasigurno je manji jer je u ukupnom iskazanom broju riječ o osobama koje su tijekom godina više puta evidentirane, kao i u sklopu istog kaznenog djela).

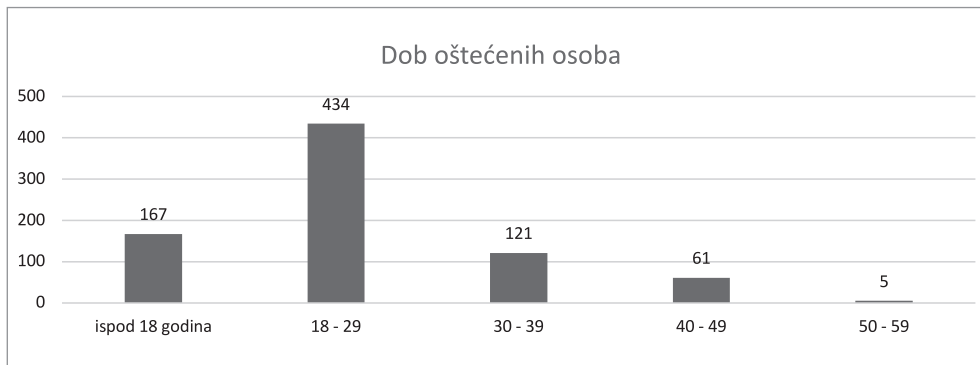
¹³ Više u istraživanju provedenom u sklopu doktorske disertacije „Kriminološka i kaznenopravna analiza prostitucije u Hrvatskoj“ (2021).

¹⁴ Od 2009. do 2014. prema policijskim evidencijama zabilježeno je 276 oštećenih osoba, dok je daljnjom analizom utvrđeno da je zapravo riječ o 195 identiteta osoba (70,1%). U kasnijem razdoblju radi primjene Uredbe o GDPR-a (2015. – 2020.) nisu dostavljeni osobni identifikacijski podaci osoba. Ako bismo preslikali postotak na cjelokupno analizirano razdoblje, proizlazi da je riječ o 554 oštećene osobe (podatak može biti važan prilikom izrade procjena o ukupnom broju osoba uključenih u prostituciju).

Grafikon 11: Spol oštećenih osoba u odnosu na prostituciju od 2009. do 2020

Grafikon 12: Dob oštećenih osoba u odnosu na prostituciju od 2009. do 2020.

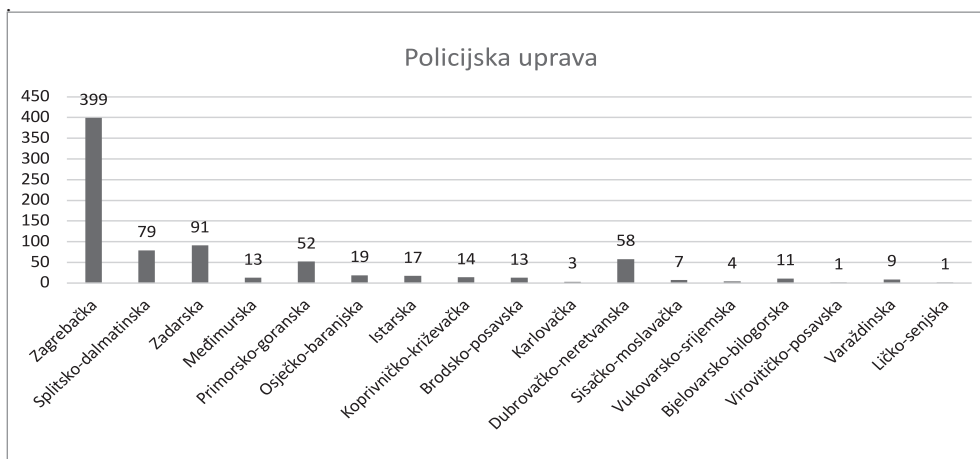
Iz grafikona 11. razvidno je da je u RH riječ o dominantno ženskoj prostituciji (92%), bez obzira na veliku tamnu brojku te vrste kriminala, što ne odudara znatno od europskih trendova gdje žene čine udio od 87% osoba koje se bave prostitucijom (ostalo su muškarci 7% i transrodne osobe 6%)¹⁵.

Dominantan raspon starosti (grafikon 12.) osoba koje se bave prostitucijom ili su prostituirane jest od 18 do 29 godina (54,8%). Pritom treba imati na umu da je u promatranim slučajevima najčešće riječ o srednjoj te visokoj razini prostitucije, s obzirom na to da su kaznena postupanja uglavnom tu zastupljena (proizlazi iz intervjua s policijskim službenicima i prostitutkama)¹⁶. Zabrinjava podatak da su 167 oštećenih osoba djeca ili maloljetnici, zbog čega je potrebno ponoviti kako bi upravo tu trebali biti uloženi dodatni institucionalni napori (kako u pogledu edukacije i prevencije, tako i u posebnosti prilikom postupanja).

¹⁵ Više u Danna, D. (2014). Report on prostitution laws in the European Union, Milano.

¹⁶ Više u istraživanju provedenom u sklopu doktorske disertacije „Kriminološka i kaznenopravna analiza prostitucije u Hrvatskoj“ (2021).

Iz sljedećega grafikona 13. proizlazi kako su osobe koje se bave prostitucijom ili su podvođene uglavnom evidentirane u urbanim sredinama te onima u kojima je i prevalencija kaznenih djela povezanih s prostitucijom najveća (usporedi grafikon 9.), iako se može pretpostaviti da je u ruralnim sredinama puno teže doći do posla i bolje egzistencije, pa je stoga ovdje opravdano preispitati najčešće istican uzrok/motivaciju za prostituciju kao „jedino zanimanje gdje je moguće ostvariti prihode“.

Grafikon 13: Nadležna PU koja je evidentirala oštećene osobe u odnosu na prostituciju od 2009. do 2020.

3. KAZNENE EVIDENCIJE DRŽAVNOG ZAVODA ZA STATISTIKU

Osim evidencija Ministarstva unutarnjih poslova, Državni zavod za statistiku objavljuje statistička izvješća o prijavljenim, optuženim i osuđenim počiniteljima kaznenih djela i prekršaja, koja su važan instrument u proučavanju strukture kriminala i odluka tijekom kaznenog postupka. U tome se kontekstu pružaju, među ostalim, informacije o kaznenom djelu, vrsti odluke, izrečenoj sankciji i drugo (na temelju statističkih izvještaja županijskih i općinskih državnih odvjetništava te županijskih i općinskih sudova koji sude u prvom stupnju, kad je postupak pravomoćno završen). Cilj istraživanja/rada nije bio uspoređivanje statičkih mjerenja (koja se razlikuju s obzirom na drugačiju metodologiju i specifičnosti), nego sagledavanje ishoda cijelog postupka, izricanja kazne i drugih specifičnosti iz domene pravosudnog postupanja.

Tablica 1: Prikaz podataka iz statističkih izvješća od 2009. do 2012. u odnosu na kazneno djelo Podvođenje iz članka 195.¹⁷ i Međunarodna prostitucija iz članka 178. (punoljetni počinitelji)

Godina	Podvođenje čl. 195.	Prijave	Optužbe	Osude	Drugo	Kazne
2009.	st. 1.	2	5	–	5	–
	st. 2.	17	24	19	5	13 uvjet., 1 (2 – 3 g.), 2 (1 – 2 g.), 3 (6 – 12 mj.)
	st. 4. – st. 3.	4	–	–	–	–
2010.	st. 1.	2	5	1	4	1 (2 – 3 g.)
	st. 2.	24	19	14	5	7 uvjet., 2 (1 – 2 g.), 1 (6 – 12 mj.), 4 (3 – 6 mj.)
	st. 3.	–	2	1	1	1 (2 – 3 g.)
	st. 6. – st. 2.	2	–	–	–	–
2011.	st. 1.	2	3	2	1	2 uvjet.
	st. 2.	23	18	14	4	11 uvjet., 1 (1 – 2 g.), 2 (3 – 6 mj.)
	st. 3.	2	5	3	2	1 uvjet., 2 (1 – 2 g.)
	st. 4. – st. 2.	–	5	2	3	1 uvjet., 1 (6 – 12 mj.)
	st. 6. – st. 2.	2	–	–	–	–
2012.	st. 1.	–	2	2	–	1 (2 – 3 g.), 1 (3 – 6 mj.)
	st. 2.	10	22	22	–	18 uvjet., 1 (1 – 2 g.), 3 (6 – 12 mj.)
	st. 3.	1	5	1	4	1 uvjet.
	st. 4. – st. 2.	–	2	2	–	1 uvjet., 1 (6 – 12 mj.)

¹⁷ Tijekom 2013. je po čl. 195. izrečena 21 presuda po st. 2. (18 uvjetno, 3 zatvorske kazne od 6 do 12 mjeseci); 2014. po jedna presuda za st. 1., 2., 3. i 5. (za st. 1. i 2. zatvorska kazna od 6 do 12 mjeseci, za st. 3. i 5. uvjetna); 2015. izrečeno je ukupno 5 osuđujućih presuda, i to 3 po st. 2. (uvjetna) te 2 po st. 3. (uvjetno); 2016. ukupno 4 osuđujuće presude, i to 3 po st. 2. (2 uvjetno, 1 zatvorska 3 – 5 godina) te 1 po st. 3. (uvjetna); 2017. ukupno tri osuđujuće presude, i to po st. 2. (uvjetno); 2019. ukupno jedna osuđujuća presuda po st. 2. (uvjetno). Izvor podataka Državni zavod za statistiku od 13. 6. 2021.

Tablica 2: Prikaz podataka iz statističkih izvješća od 2013. do 2020. u odnosu na kazneno djelo Prostitucija iz članka 157. i Podvođenje djeteta iz čl. 162. (punoljetni počinitelji)¹⁸

Godina	Međ prostitucija čl. 178. ¹⁹	Prijave	Optužbe	Osude	Drugo	Kazne
2009.	st. 1.	1	2	1	1	1 uvjet.
2010.	st. 1.	5	–	–	–	–
	st. 2.	–	6	4	2	4 (6 – 12 mj.)
2011.	st. 1.	11	6	6	–	4 uvjet., 2 (1 – 2 g.)
	st. 2.	1	–	4	–	1 (1 – 2 g.), 2 (6 – 12 mj.), 1 (3 – 6 mj.)
2012.	st. 1.	3	3	3	–	3 uvjet.
	st. 2.	–	5	5	–	5 uvjet.

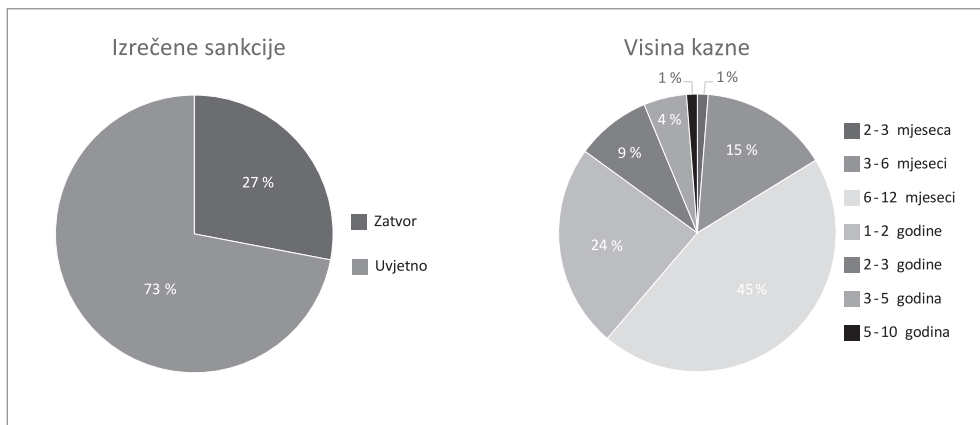
Prostitucija iz čl. 157.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
	Prijave							
st. 1.	14	6	15	12	11	10	5	10
st. 2.	1	2	4	3	4	3	2	5
st. 3.	16	18	13	1	–	–	–	–
Optužbe								
st. 1.	28	10	17	9	7	8	5	11
st. 2.	3	4	3	3	–	–	–	2
st. 3.	4	11	7	4	4	1	1	–
Osude								
st. 1.	26	9	17	8	7	8	3	11
st. 2.	–	3	3	2	–	–	–	2
st. 3.	4	11	5	2	1	–	1	–
Drugo								
st. 1.	2	1	–	1	–	–	2	–
st. 2.	3	1	–	1	–	–	–	–
st. 3.	–	–	2	2	3	–	–	–

¹⁸ Izvor podataka Državni zavod za statistiku od 13. 6. 2021.

¹⁹ Tijekom 2013. izrečeno je pet osuđujućih presuda po čl. 178. st. 1. (uvjetno); 2014. izrečena je jedna presuda za st. 1 (uvjetno); 2015. izrečene su dvije osuđujuće presude za st. 1. (jedna uvjetna i jedna zatvorska kazna od 1 do 2 godine). Izvor podataka Državni zavod za statistiku od 13. 6. 2021.

Kazne								
st. 1.	23 uvjet. 3 (6 – 12 mj.)	5 uvjet. 1 (1 – 2 g.) 3 (6 – 12 mj.)	10 uvjet. 1 (2 – 3 g.) 2 (1 – 2 g.) 3 (6 – 12 mj.)	7 uvjet. 1 (3 – 5 g.)	6 uvjet. 1 (6 – 12 mj.)	7 uvjet. 1 (2 – 3 mj.)	3 uvjet.	8 uvjet. 2 (1 – 2 g.) 1 (6 – 12 mj.)
st. 2.	–	–	1 (3 – 6 mj.)	2 uvjet.	–	–	–	2 uvjet.
st. 3.	3 uvjet. 1 novčana	1 uvjet. 2 (3 – 6 mj.) 11 uvjet.	3 uvjet. – 4 uvjet.	2 uvjet.	1 uvjet.	–	1 (3 – 6 mj.)	–

Podvođenje djeteta iz čl. 162.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
	Prijave							
st. 1.	2	1	3	1	2	2	–	–
st. 2.	12	–	2	3	3	3	1	1
st. 3.	–	2	3	–	–	–	–	–
Optužbe								
st. 1.	4	3	6	1	2	2	–	–
st. 2.	1	2	2	1	–	–	1	–
st. 3.	–	–	–	–	–	–	1	–
Osude								
st. 1.	4	3	4	–	1	2	–	2
st. 2.	–	2	–	–	–	–	1	–
st. 3.	–	–	–	–	–	–	–	–
Kazne								
st. 1.	1 (6 – 12 mj.) 1 (1 – 2 g.)	1 uvjet. 1 (6 – 12 mj.) 1 (mlt. zat.)	1 uvjet. 1 (2 – 3 g.) 1 (1 – 2 g.) 1 (6 – 12 mj.)	–	1 uvjet.	2 (6 – 12 mj.)	1 uvjet.	1 (3 – 5 g.) 1 (1 – 2 g.)
st. 2.	1 (2 – 3 g.)	2 uvjet.	–	–	–	–	–	–
st. 3.	1 (5 – 10 g.)	–	–	–	–	–	–	–

Grafikon 14: Prikaz izrečenih sankcija/visina kazne prema statističkim izvješćima od 2009. do 2020. u odnosu na kaznena djela iz članka 178., 162., 195. i 157. Kaznenog zakona

S obzirom na to da je u navedenom razdoblju (2009. – 2020.) bilo ukupno 308 prijavljenih osoba, a 291 osuđena osoba za promatrana kaznena djela u vezi s prostitucijom, od čega je izrečeno 211 uvjetnih zatvorskih kazni (jedna novčana kazna) i tek 79 bezuvjetnih zatvorskih kazni te jedna kazna maloljetničkog zatvora, uz činjenicu da prevladava kazna od 6 do 12 mjeseci zatvora (36), zatim od jedne do dvije godine (19), onda od tri do šest mjeseci (12)²⁰, dobiva se dojam o prilično blagoj kaznenoj politici (iako nedostaje analiza spisa iz kojih bi se to moglo potvrditi/opovrgnuti, a uzimajući u obzir sve okolnosti počinjenoga djela). Ostaje također nejasno zanemarivanje znatnog izricanja novčane kazne, osobito imajući u vidu učestalost koristoljublja kao motiva počinjenja promatranih kaznenih djela. No navedenu „iznimnost“ izricanja novčanih kazni ne treba pripisati specifičnostima promatranih kaznenih djela, nego generalnoj „iznimnosti“ izricanja novčanih kazni u hrvatskoj sudskoj praksi.

S druge strane, daljnjom analizom prikupljenih podataka proizlazi kako se dominantni broj presuda i izrečenih uvjetnih zatvorskih kazni odnosi na podvođenje punoljetnih ženskih osoba bez uporabe sile ili prijetnje te obmane (temeljni oblik djela), zbog čega izrečene sankcije, odnosno spomenuta kaznena politika dobiva drugačiju, logičniju sliku. Iznimka je kazneno djelo Podvođenja iz čl. 195. st. 2. KZ-a, gdje je prema presudama izrečeno više od 70% kazni uvjetnog zatvora za kvalificirani oblik djela (st. 2.), radi čega ostaju dojam i potreba dodatnog istraživanja i preispitivanja takve prakse (moguće jedino detaljnom analizom spisa) kako bi se utvrdila prilično blaga kaznena politika i njezina opravdanost u tim slučajevima.

U odnosu na kaznena djela i počinitelje, prema policijskim evidencijama izvjesno je da je, među ostalim, riječ i o znatnoj dimenziji recidivizma (oko 40%), dok je u slučaju presuda²¹

²⁰ Osim navedenih u tekstu, izrečene su i ostale kazne zatvora: 2–3 mjeseca (1); 2–3 godine (7); 3–5 godina (3); 5–10 godina (1). Izvor podataka Državni zavod za statistiku od 13. 6. 2021.

²¹ Iznesene podatke potrebno je sagledati uz ograde zbog manjkavosti identifikacijskih podataka osuđenih

utvrđeno kako su 63 osobe (22%) već osuđivane pa bi navedena prethodna tvrdnja time dobila na važnosti, odnosno bila potvrđena. U odnosu na ukupan broj pravomoćnih osuda, činjenica da je ukupno 89 (33%) žena pravomoćno osuđeno, upućuje na znatnu zastupljenost žena u kontekstu organiziranja i provođenja prostitucije.

U odnosu na prijave, optužbe i osude (uz sve manjkavosti podataka), moglo bi se reći da je visoka razina osuđujućih presuda u odnosu na optužbe, dok se kod određenih inkriminacija pojavljuje i znatan broj postupaka koji nisu rezultirali presudom, no da bi se mogao donijeti ispravan zaključak o razlozima, potrebno bi bilo analizirati spis. Bez obzira na netom navedeno, ovdje je riječ o dobro poznatom fenomenu tzv. statističkog filtriranja²².

Ovdje je zanimljivo spomenuti i provedeno istraživanje u sklopu projekta „Regulacija prostitucije u Hrvatskoj“, na sudovima u Zagrebu i Splitu od 1. 1. 2015. do 31. 12. 2019. na četiri tada dostupna predmeta. Istraživači su zaključili kako je postupanje pravosudnih organa usmjereno više na osobe koje se bave prostitucijom nego na organizatore. Sva su se analizirana djela odnosila na osnovni oblik, organizaciju prostitucije uz pristanak, tj. bez prisile, s time da su u dvama okrivljene ženske osobe, a u dvama muške (u rasponu godina od 25 do 51 u vrijeme počinjenja), a sve su oštećene žene (u dobi od 19 do 50 godina)²³.

4. PREKRŠAJNE EVIDENCIJE MINISTARSTVA UNUTARNJIH POSLOVA

U odnosu na prekršajne evidencije MUP-a u vezi prostitucije, posljednjih pet godina vidi se znatno smanjenje evidentiranih prekršaja, što bi na prvi pogled išlo u prilog tezi kako je sama prostitucija u opadanju (barem onaj vid koji se prekršajno sankcionira), no s druge strane, važnu ulogu ima i način policijskog postupanja kao i dominantno zastupljeni tip prostitucije²⁴. Ovdje je potrebno istaknuti kako je u odnosu na prostituciju od 2010. do 2020. evidentirano ukupno 1353 prekršaja, od čega je analizom datuma rođenja počinitelja uočeno da je riječ o 449 identiteta, tj. osoba koje se prostituiraju,²⁵ pa bi iz toga proizašlo da je u toj

---

osoba (postoji mogućnost da je isti počinitelj osuđen više puta u analiziranom razdoblju tijekom godina), naročito u odnosu na kaznena djela iz čl. 178. i čl. 195. od 2013. do 2020., kada su isti podaci radi primjene novog zakona iskazivani sažeto i bez kategorije ranijih presuda osuđenih.

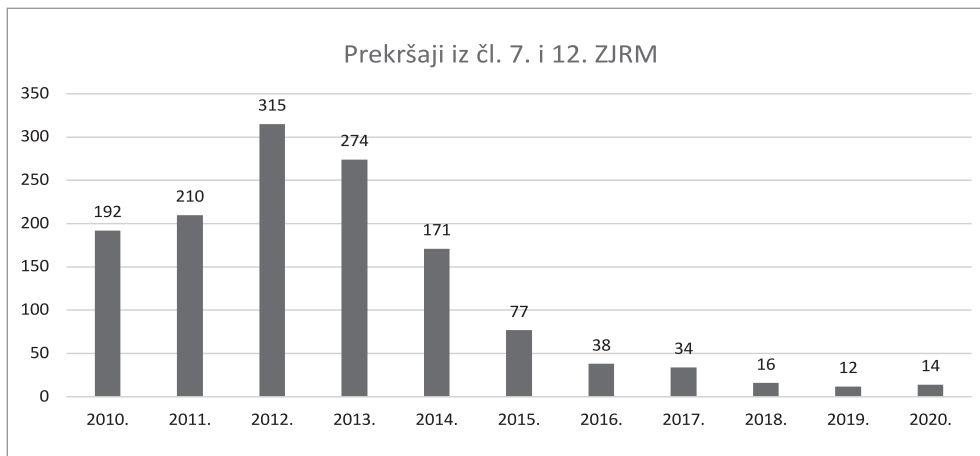
²² Derenčinović i Getoš (2008), str. 9.

²³ Sve su presude bile osuđujuće, a izrečene kazne u rasponu od šest mjeseci uvjetno do 1,5 godina zatvora bezuvjetno. Kao olakotne okolnosti navedene su: priznanje, kajanje, ranija neosuđivanost, primjereno ponašanje na sudu, narušeno zdravlje, obiteljske prilike, roditeljstvo maloljetnog djeteta, priznanje i kritičnost prema vlastitim postupcima, zaposlenje, izražavanje namjere da više neće činiti kaznena djela. Kao otegotne navedene su: društvena opasnost djela te prethodna kažnjavanost. Institut Ivo Pilar 2020., Prva godina projekta Regulacija prostitucije u Hrvatskoj.

²⁴ Više u istraživanju provedenom u sklopu doktorske disertacije „Kriminološka i kaznenopravna analiza prostitucije u Hrvatskoj“ (2021).

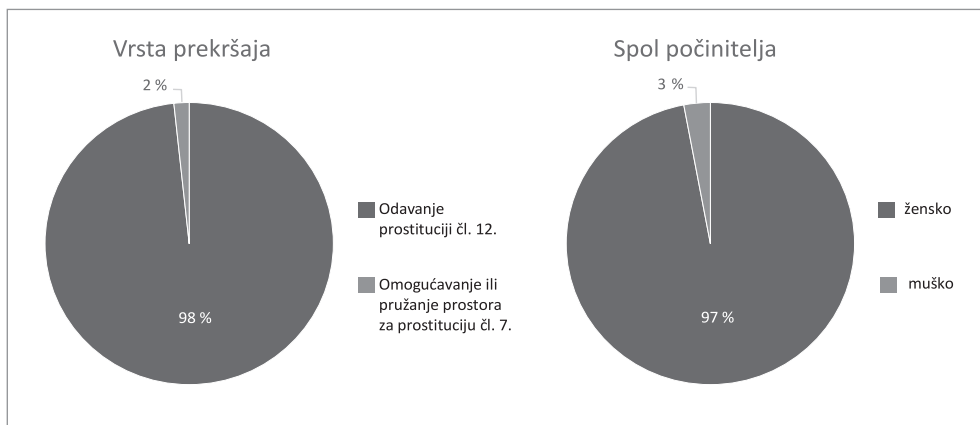
²⁵ Izvor podataka Ministarstvo unutarnjih poslova od 30. 9. 2015. i 13. 5. 2021., pri čemu treba imati u vidu kako su podaci pribavljani u dva navrata i ne postoji mogućnost međusobnog uparivanja/provjeravanja (pribavljeni podaci u drugom navratu su kodirani), tako da postoji mogućnost, štoviše velika vjerojatnost, da se određeni dio osoba ponavlja pa bi iskazanu brojku o 449 trebalo uzeti s određenom zadržskom (vjerojatnije je da je riječ o manjem broju osoba zbog prilično jasno utvrđenog recidivizma počinitelja).

vrsti prekršaja znatna stopa sklonosti počinitelja povratku uobičajenim oblicima ponašanja (recidivizmu), no treba imati na umu i kako policija evidentira prekršaje (gdje se u jednom događaju počinitelja evidentira za onoliko prekršaja za koliko policija ima saznanja).

Grafikon 15: Broj evidentiranih prekršaja u odnosu na prostituciju od 2010. do 2020.

Analizom prikupljenih podataka o prekršajnim prijavama od 2010. do 2020. proizlazi srednja vrijednost od 32 prekršaja po godini, ako se uzme prosjek svih prikazanih godina (11) i ukupni broj prijavljenih prekršaja (1353). Iz grafikona 16. proizlazi da je dominantno riječ o prekršaju odavanja prostituciji (98%), iako je u istraživanju utvrđeno da je riječ dominantno o sankcioniranju tzv. ulične prostitucije, zasigurno je tu zastupljeno u određenom broju sankcioniranje osoba koje se odaju prostituciji na tzv. srednjoj i visokoj razini.²⁶

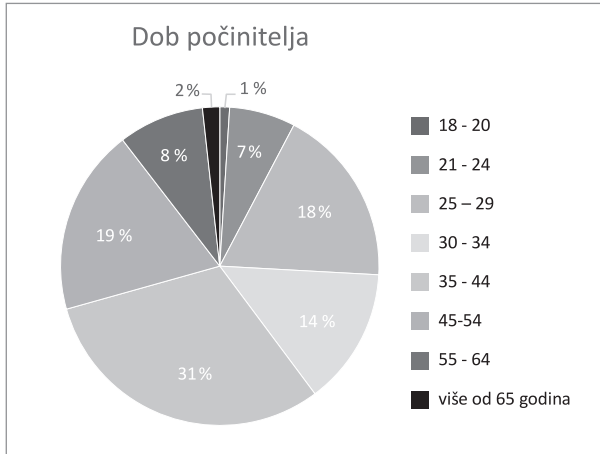

Grafikon 16: Vrsta prekršaja i spol počinitelja u odnosu na prostituciju od 2010. do 2020.

²⁶ Više u istraživanju provedenom u sklopu doktorske disertacije „Kriminološka i kaznenopravna analiza prostitucije u Hrvatskoj“ (2021).

Analizirajući prikupljene podatke došlo se do saznanja da je najveći udio (31%) evidentiranih počinitelja u rasponu od 35 do 44 godine, a isto tako analizirani podaci upućuju na gotovo isključivo žensku prevalenciju među prijavljenim osobama (97%).

Grafikon 17: Dob počinitelja prekršaja u odnosu na prostituciju od 2010. do 2020.

Iz grafikona 18. razvidno je kako je većina prekršaja, odnosno postupanja u vezi prostitucije bila na području PU zagrebačke (podaci dostavljeni za razdoblje od 2015. do 2020. ne sadrže navedene podatke), što je indikator izraženosti fenomena u glavnom gradu (iako ne treba zanemariti ni činjenicu o različitom angažmanu policije diljem zemlje u odnosu na prostituciju). Navedeni se podatak također podudara s onima iz prethodnih dviju tablica u odnosu na prevalenciju prostitucije u glavnim hrvatskim urbanim središtima (uspoređi grafikone 9. i 13.). U odnosu na državljanstvo, gotovo potpuna pripadnost hrvatskih državljanke ide u prilog činjenici da je i mogućnost i zastupljenost trgovine ljudima (međunarodni kontekst) radi prostitucije u RH gotovo nevažna, iako trgovanje ljudima nužno ne mora imati međunarodni karakter.

Grafikon 18: Nadležna policijska uprava u odnosu na prijavu prekršaja u vezi prostitucije od 2010. do 2014.

Grafikon 19: Državljanstvo počinitelja prekršaja u vezi prostitucije od 2010. do 2020.

5. PREKRŠAJNE EVIDENCIJE DRŽAVNOG ZAVODA ZA STATISTIKU

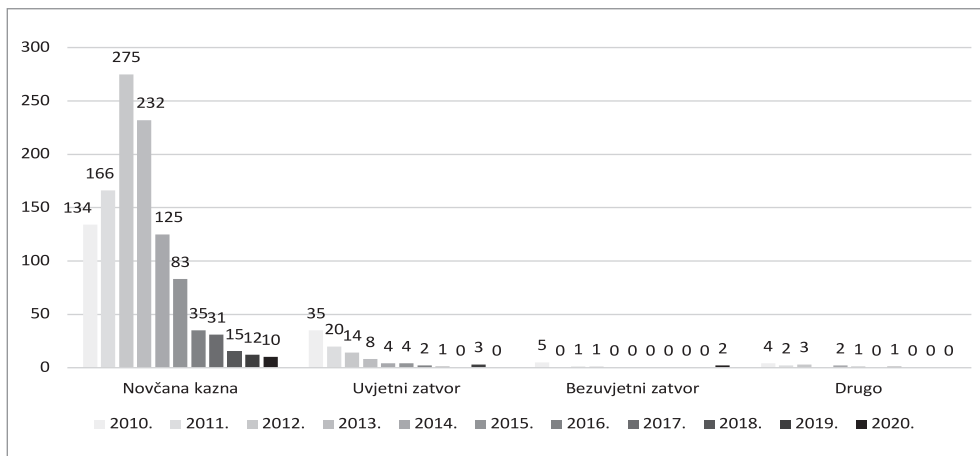
Kako osim evidencija MUP-a o podnesenim prekršajnim prijavama i počiniteljima DZS također objavljuje statističke pokazatelje o prijavljenim, optuženim i osuđenim počiniteljima prekršaja u vezi prostitucije (članak 7. i članak 12. Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira – ZPPJRM), ti su pokazatelji također prikupljeni i obrađeni radi cjelovitog sagledavanja stanja te donošenja relevantnih zaključaka. Analiza podataka odnosi se na prikupljene informacije o počinitelju prekršaja, izrečenim sankcijama, primjeni zaštitnih mjera i drugo (na temelju statističkih izvještaja nadležnih prekršajnih sudova i nadležnih upravnih tijela koja vode prekršajni postupak: porezne uprave, carinarnice, lučke kapetanije,

uprave zračnog prometa i financijskog inspektorata). Ovdje je također važno istaknuti kako se cilj istraživanja ne zadržava isključivo na usporedbi statičkih mjerenja (koja se razlikuju s obzirom na drugačiju metodologiju i specifičnosti), nego ide ka sagledavanju cjelokupnog pravosudnog postupanja.

Tablica 3: Prikaz podataka iz statističkih izvješća od 2010. do 2020. u odnosu na prekršaje u vezi prostitucije (zajednički prikazani članak 7. i članak 12. ZPPJRM-a)²⁷

Godine	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Okrivljeno	189	195	301	247	147	94	48	39	17	17	12
Osudeno	179	188	293	242	131	88	37	33	15	15	12
Nisu proglašeni krivim	10	7	8	5	16	6	11	6	2	–	–
Nema dokaza	3	6	5	1	–	4	2	5	–	–	–
Druge okolnosti	7	1	3	4	16	2	9	1	–	2	–
Žene	177	165	280	239	142	88	48	37	14	15	10
Muškarci	12	30	21	8	5	6	–	2	1	2	2
Ranija kažnjavanost											
DA	–	–	–	4	5	10	14	15	7	6	3
NE	–	–	–	243	142	84	34	24	10	11	9
Samostalno počiniteljstvo	187	191	299	245	143	92	48	37	14	17	8
Opomena	1	–	–	1	–	–	–	–	–	–	–
Novčana kazna	134	166	275	232	125	83	35	31	15	12	10
Uvjetni zatvor	35	20	14	8	4	4	2	1	–	3	–
Bezuvjetni zatvor	5	–	1	1	–	–	–	–	–	–	2
Drugo	4	2	3	–	2	1	–	1	–	–	–
Oduzimanje predmeta	29	13	14	3	–	8	8	8	–	–	–
Druga zaštitna mjera	9	7	6	1	3	2	–	3	–	5	1
Prijave MUP-a	177	191	299	247	147	93	45	–	–	–	–
Ostali	12	4	2	–	–	1	3	–	–	–	–
Zagreb	165	171	273	222	105	64	17	13	1	4	–

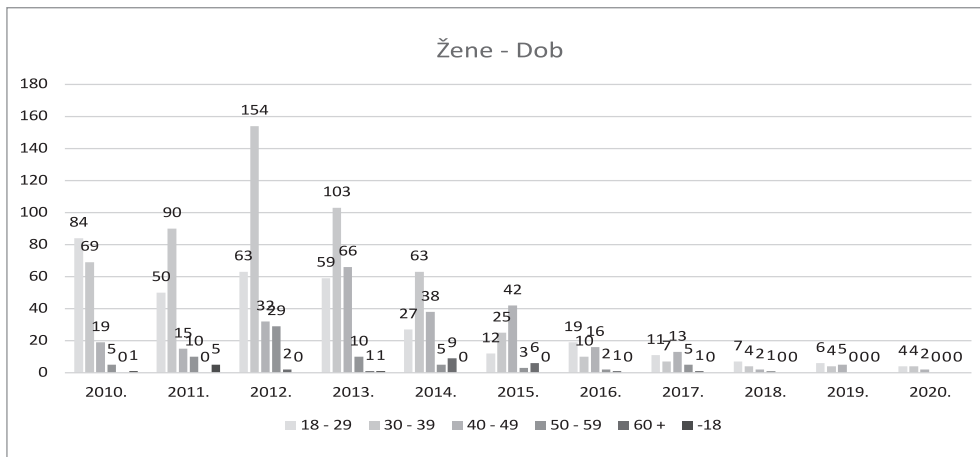
²⁷ Izvor podataka Državni zavod za statistiku od 13. 6. 2021.

Grafikon 20: Prikaz sankcija iz statističkih izvješća od 2010. do 2020. u odnosu na prekršaje u vezi prostitucije

Tablica 4: Prikaz podataka iz statističkih izvješća od 2010. do 2020. u odnosu na dob počinitelja prekršaja u vezi prostitucije (zajednički prikazani članak 7. i članak 12.)

Žene – Dob	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
18 – 29	84	50	63	59	27	12	19	11	7	6	4
30 – 39	69	90	154	103	63	25	10	7	4	4	4
40 – 49	19	15	32	66	38	42	16	13	2	5	2
50 – 59	5	10	29	10	5	3	2	5	1	–	–
60 +	–	–	2	1	9	6	1	1	–	–	–
– 18	1	5	–	1	–	–	–	–	–	–	–

Grafikon 21: Prikaz podataka iz statističkih izvješća od 2010. do 2020. u odnosu na dob počinitelja prekršaja (samo žene) u vezi prostitucije (zajednički prikazani članak 7. i članak 12.)²⁸

U kontekstu prekršajnih prijava koje je podnijela policija (gotovo sve prijave), riječ je o teritorijalnoj distribuciji koja je gotovo u potpunosti koncentrirana na području Zagrebačke županije. Premoćno prevladavaju osobe prijavljene za prekršaj odavanja prostituciji, dok je gledajući distribuciju po godinama i oscilacije (nakon 2015. dolazi do enormnog smanjenja prijave), teško izvesti relevantan zaključak (uzevši u obzir da se propisi nisu mijenjali), pa bi se u tome slučaju moguće radilo o smanjenju policijskog postupanja, tj. prijavljivanja ili je vjerojatnije riječ o nekim novim oblicima prostitucije koji prolaze ispod policijskih „radara“²⁹.

Iz podataka Državnog zavoda za statistiku, u odnosu na dob osoba koje se bave prostitucijom, proizlazi kako je riječ o ženskim osobama dominantno u dobnoj skupini od 30 do 39 godina, uz također znatnu zastupljenost osoba u dobi od 18 do 29 te od 40 do 49 godina. Iako je prema policijskim evidencijama znatna i dimenzija recidivizma, kod pravomoćnih presuda, zbog manjkavosti identifikacijskih podataka, to nije bilo moguće utvrditi. Zanimljiv je podatak kako je veći broj počinitelja isticao svoju prethodnu nekažnjivost tijekom postupka, a iz policijskih evidencija proizlazi znatna stopa recidivizma te je upitno jesu li se prekršajni sudovi uopće upuštali u provjeravanje činjenice prethodnog nekažnjavanja (što bi moglo biti predmet dodatnog istraživanja, koje je moguće provesti jedino detaljnom analizom spisa). Zaključno se može konstatirati visoka razina osuđujućih ishoda, što ne upućuje na nedoumice o tumačenju propisa i kvalitete prikupljenih dokaza, tj. policijskog postupanja. Isto tako, s obzirom na to da su izricane uglavnom novčane sankcije, uz samo devet zatvorskih kazni, može se pretpostaviti da je bila riječ uglavnom o prosječnim/lakšim oblicima inkriminacija.

²⁸ Izvor podataka Državni zavod za statistiku od 13. 6. 2021.

²⁹ Više u istraživanju provedenom u sklopu doktorske disertacije „Kriminološka i kaznenopravna analiza prostitucije u Hrvatskoj“ (2021).

Ovdje je također zanimljivo spomenuti da je u sklopu projekta Regulacija prostitucije u Hrvatskoj izvršena analiza prekršajnih sudskih spisa (ukupno 141 predmet, 74 u Zagrebu i 67 u Splitu), koji su pravomoćno okončani od 1. 1. 2015. do 31. 12. 2019., od čega je 132, odnosno gotovo 94% završilo osudom. Okrivljene su u 96% slučajeva žene, lošijeg socio-ekonomskog položaja (posebno u zagrebačkim predmetima), većinom srednje ili niže stručne spreme: u zagrebačkom uzorku 35% žena imalo je završenu samo osnovnu školu, a u Splitu 16% završeno ili nepotpuno osnovno školovanje. Dobni raspon u zagrebačkom je uzorku bio od 21 do 62 godine, s time da je srednja dob uzorka 40 godina. U splitskom uzorku dob se kreće u sličnom rasponu, od 19 do 62 godine, ali je srednja dob nešto niža, 37 godina. Utvrđene su i različite policijske prakse i u pogledu ograničavanja slobode: u Zagrebu su uhićenja češća (20% predmeta) nego u Splitu (9%), a najčešći razlog je bojazan od ponavljanja djela. Presude se najčešće temelje na priznanjima osoba: u zagrebačkim predmetima u 70% slučajeva, a u splitskima 69%³⁰.

6. ZAKLJUČAK

Slučajevi prostitucije izazivaju veliku medijsku pozornost zbog toga što se kroz fenomen prostitucije reflektiraju i aspekti seksualnosti, moralnosti, etičnosti, ženskih prava i drugo te se nerijetko medijskim izvještavanjem (eksploatiranjem) stječe dojam koji često i nema veze sa stvarnim stanjem. S druge strane, skromna pojavnost takvih djela u službenim evidencijama (i istraživanjima) te povremena izlaganja pojedinaca (i medijsko izvještavanje) koji se pozivaju na prakse u drugim državama (i svoja saznanja) upućuje na veliku tamnu brojku, što sve dovodi fenomen prostitucije u visoko spekulativnu sferu s malo ili nimalo provjerljivih podataka.

S obzirom na utvrđene činjenice u ovom radu³¹, proizlazi kako je u slučajevima prostitucije, odnosno kod počinitelja istovrsnih kaznenih djela i prekršaja, zabilježena znatna razina recidivizma (više od četvrtine počinitelja), što je znakovit indikator za postojeći penalni sustav glede iznalaženja mogućih unaprjeđenja tretmana počinitelja djela ove vrste.

Počinitelji kaznenih djela u odnosu na prostituciju dominantno su slabije obrazovani muškarci, hrvatskog državljanstva, srednjih godina, žive u bračnoj/izvanbračnoj zajednici te su procesuirani za temeljni oblik kaznenog djela. Osnovni motiv za počinjenje takvih kaznenih djela je koristoljublje te se djela odvijaju dominantno u većim gradskim središtima, najviše u Zagrebu. Uglavnom su osuđeni na uvjetne zatvorske kazne (više od dvije trećine), dok su i one bezuvjetne prilično blage.

U odnosu na osobe koje pružaju seksualne usluge, tj. koje su podvođene, proizlazi da je riječ uglavnom o ženama do 30 godina, uz zabrinjavajući podatak da su u 15% evidentiranih

³⁰ Iako se uvidom u spise ne može u svim predmetima razabrati razlog bavljenja prostitucijom, u onima u kojima je spomenut, odnosi se na lošu financijsku situaciju, s time da se u dvama splitskim slučajevima spominje uz to i potraga za seksualnim partnerom te znatiželja i zabava. Institut Ivo Pilar, 2020, Prva godina projekta Regulacija prostitucije u Hrvatskoj.

³¹ Isto tako i u provedenom istraživanju u sklopu doktorske disertacije „Kriminološka i kaznenopravna analiza prostitucije u Hrvatskoj“ (2021).

slučajeva oštećene osobe djeca ili maloljetnici, radi čega je potrebno ponoviti i naglasiti kako bi upravo tu trebali biti uloženi dodatni institucionalni naponi (kako u pogledu edukacije i prevencije, tako i u posebnosti prilikom postupanja).

U odnosu na prekršaje u vezi s prostitucijom, dominantno je riječ o ženskim osobama koje imaju hrvatsko državljanstvo, mlađih do srednjih godina života, a sama prostitucija (prekršajni oblik) uglavnom se odvija u većim središtima, najčešće Zagrebu. U postupcima prekršajnih sudova izriču se najčešće novčane kazne, a prema policijskim evidencijama proizlazi da je i u ovima oblicima riječ o znatnoj dimenziji recidivizma. Zamjetan je silazni trend evidentiranih prekršaja u odnosu na prostituciju, no nije izvjesno kako je došlo do stvarnog smanjivanja pojave i je li riječ o nekim novim trendovima. Naime, navedeni silazni trend evidentiranih prekršaja može se sagledati i na temelju činjenice kako je ulična prostitucija gotovo iščezla (prethodno je bila dominantno na udaru policijskog postupanja), iz čega bi se moglo zaključiti da prekršajne evidencije prilično realno oslikavaju stanje ulične prostitucije, dok su u ostalim slučajevima novi komunikacijski kanali i tehnologija sveli uočljivost prostitucije na minimalnu razinu (u načinu pribavljanja klijenata i drugo), što se izravno odražava na policijsko otkrivanje i prijavljivanje.

Zaključno, analizirajući službene statističke pokazatelje uz prikupljena saznanja na temelju dugogodišnjeg istraživanja ovog područja, može se konstatirati kako policija službenim postupanjima zahvaća manji dio fenomena prostitucije, dok je sama pojava većim dijelom u sferi tamne brojke, odnosno dostupna saznanja su manjkava kako bi se mogla napraviti ozbiljna procjena o raširenosti pojave.

Isto tako, izuzev postojeće zakonske regulative, moguće bi se intervencije (unaprjeđenja), prije svega, trebale odnositi na poboljšanje položaja osoba koje se bave pružanjem seksualnih usluga, primarno na najnižoj razini. Njih bi trebalo dobro osmišljenim psihosocijalnim programima i mjerama pomoći skloniti s ulice (omogućiti im izlazak iz svijeta prostitucije i pomoći pri iznalaženju drugih načina zarađivanja za osnovne životne potrebe). Stoga bi se u takvim slučajevima trebalo promisliti o rješenju prema uzoru na dekriminalizaciju posjedovanja droge za osobnu uporabu, gdje bi se naglasak stavio na tretman, a ne na sankcioniranje³².

LITERATURA

1. Agustin, L. M. (2008). Sex and the limits of enlightenment: The irrationality of legal regimes to control prostitution. *Sexuality Research and Social Policy*, 5, 73.-86.
2. Bullough, B. i L. Bullough, V. (1996). Female prostitution: Current research and changing interpretations. *Annual Review of Sex Research*. Vol. 7 Issue 1, 158.-180.
3. Charpenel, Y. i sur. (2012). 2nd Global Report: Sexual Exploitation – Prostitution and Organized Crime, Economica Ed., Fondation Scelles, France.

---

³² Više u istraživanju provedenom u sklopu doktorske disertacije „Kriminološka i kaznenopravna analiza prostitucije u Hrvatskoj“ (2021).

4. Danna, D. (2014). Report on prostitution laws in the European Union, Milano.
5. Della Giusta, M. (2010). Simulating the impact of regulation changes on the market, *European Journal of Law and Economics*, Vol. 29, Issue 1, 1.-14.
6. Derenčinović, D. i Getoš, A. M. (2008). Uvod u kriminologiju s osnovama kaznenog prava, Zagreb.
7. Farley, M. i Barkan, H. (1998). Prostitution, violence and posttraumatic stress disorder. *Women and Health*, 27(23), 37.-49.
8. Farley, M. (2004). „Bad for the body, bad for the heart“: Prostitution harms women even if legalized or decriminalized. *Violence Against Women*, 10, 1087.-1125.
9. Hope Ditmore, M. (2006). *Encyclopedia of Prostitution and Sex Work*, Greenwood Press, London.
10. Lovrinčević, Ž., Mikulić, D. i Orlović, A. (2015). Ekonomski aspekti industrije poroka u Hrvatskoj, *Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja*, Vol. 24 No. 2, Zagreb.
11. Kazneni zakon, Narodne novine 110/97., 27/98., 50/00., 129/00., 51/01., 111/03., 190/03., 105/04., 84/05., 71/06., 110/07., 152/08., 57/11., 143/12.
12. Kazneni zakon, Narodne novine 125/11., 144/12., 56/15., 61/15., 101/17., 118/18., 126/19., 84/21.
13. Kelly, L., Coy, M. i Davenport, R. (2010). *Shifting Sands: A Comparison of Prostitution Regimes Across Nine Countries*, Metropolitan University, Londony.
14. Matthews, R. (2008). *Prostitution, Politics and Policy*, Routledge-Cavendish, United Kingdom.
15. McCarthy, B., Benoit, C., Jansson, M. i Kolar, K. (2012). Regulating sex work: Heterogeneity in legal strategies. *Annual Review of Law and Social Science*, 8, 255.-271.
16. Nussbaum, M. (1999). *Sex and social justice*. Oxford University Press, New York.
17. Outshoorn, J. (2005). The political debates on prostitution and trafficking of women. *Social Politics: International Studies in Gender, State and Society*, 12(1), 141.-155.
18. Peršak, N. i Vermeulen, G. (2014). Reframing Prostitution. From Discourse to Description, From Moralisation to Normalisation? Maklu, Antwerp.
19. Schulze, E., Isabel, S., Canto, N., Mason, P. i Skalin, M. (2014). Sexual exploitation and prostitution and its impact on gender equality, European Parliament, Brussels.
20. Statistički ljetopisi Republike Hrvatske. Dostupno na: <https://www.dzs.hr/>. [13. 6. 2021.]
21. Statistika MUP-a i Bilteni o sigurnosti cestovnog prometa. Dostupno na: <https://mup.gov.hr/>. [13. 6. 2021.]
22. Zakon o prekršajima protiv javnog reda i mira, Narodne novine, br. 5/90., 30/90., 47/90., 29/94.
23. Mihaljević, P. (2021). Kriminološka i kaznenopravna analiza prostitucije u Hrvatskoj. Doktorska disertacija, Pravni fakultet, Zagreb.
24. Izvješće o seksualnom iskorištavanju i prostituciji te njezinu utjecaju na jednakost spolova 3. 2. 2014 – (2013/2103(INI)). Dostupno na: *Izvješće o seksualnom*

- iskorištavanju i prostituciji te njezinu utjecaju na jednakost spolova | A7-0071/2014 | Europski parlament (europa.eu). [10. 4. 2016.]
25. Institut Ivo Pilar, Prva godina projekta Regulacija prostitucije u Hrvatskoj (IP-2018-1-3878). Dostupno na: <https://www.pilar.hr/2020/04/prva-godina-projekta-regulacija-prostitucije-u-hrvatskoj-30-4-2020/>. [29. 4. 2020.]
  26. ESA 2010 Europski sustav nacionalnih i regionalnih računa. Dostupno na: https://www.dzs.hr/Hrv/National%20Accounts/ESA2010/ESA_2010_H.htm. [10.11.2014.]
  27. Godišnji bruto domaći proizvod za razdoblje 1995. – 2012. Dostupno na: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2014/12-01-05_01_2014.htm. [10. 7. 2015.]
  28. Imamo 7000 prostitutki i 100.000 klijenata, a kažnjavaju se samo žene, Večernji list. Dostupno na: <https://www.vecernji.hr/vijesti/imamo-7000-prostitutki-i-100000-klijenata-a-kaznjavaju-se-samo-zene-1115370>. [21.9.2016.]

Abstract

Pero Mihaljević

Prostitution in Croatia - statistical indicators, specifics and trends

By collecting and processing official data of the Ministry of the Interior and the National Bureau of Statistics in the period 2009-2020 in relation to criminal offences and misdemeanours related to prostitution, certain findings were obtained that indicate the specifics and trends of prostitution in the Republic of Croatia (i.e. the cases that are not in the dark figure sphere, which according to some findings is very pronounced in this area). The analysis of the collected data identifies and describes persons who commit crimes and misdemeanours related to prostitution, persons harmed by these actions as well as their territorial distribution and other relevant specifics of the phenomenon of prostitution in Croatia. As a significant number of findings and conclusions coincide with those from the research conducted as part of the author's doctoral dissertation, it is often referred to it within this paper for additional data.

Keywords: prostitution, police records, court records, trends, peculiarities.